

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Marc Hooghe

tegen

Apache.be

Met een mail van 22 maart 2017 dient de heer Marc Hooghe een klacht in tegen Apache.be. Aanleiding is een artikel van 21 maart 2017 onder de titel *KUL-professor Marc Hooghe pleegde auteursfraude*. Hoofdredacteur Karl van den Broeck van Apache.be antwoordt met een mail van 30 maart, waarop Marc Hooghe repliceert met een mail van 2 mei 2017. Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 4 juli 2017. Marc Hooghe woonde de hoorzitting bij. Voor Apache.be was journalist Tom Cochez aanwezig. Op hun vraag heeft de rapporteringscommissie na afloop van de gemeenschappelijke hoorzitting beide partijen ook apart gehoord.

DE FEITEN

Het artikel gaat over een procedure van de *Commissie Wetenschappelijke Integriteit* van de KU Leuven tegen professor politicologie Marc Hooghe. De commissie heeft een aantal klachten over auteursfraude en plagiaat tegen Hooghe gegrond bevonden, maar de universiteit verbindt daar volgens de journalist nauwelijks consequenties aan. De ‘fouten’ moeten worden rechtgezet en Hooghe moet zijn publicaties vooraf bespreken met de decaan van de faculteit.

Volgens het artikel schetsen verschillende academici het beeld van een soort carrousel waarbij onderzoekers het werk doen en Hooghe zichzelf op het podium hijst. Wie daartegen in tracht te gaan, belandt op een zijspoor.

Ook Hooghe zelf en toenmalig rector Torfs komen aan het woord. Volgens Hooghe gaat het om feiten die weinig betekenen en zijn er altijd discussies over wie veel en wie weinig bijdrage geleverd heeft aan een publicatie. Torfs zegt dat hij alleen wordt ingelicht als het gaat om zware inbreuken en dat er over Hooghe geen dossier op zijn bureau ligt.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER zegt dat het artikel ongegronde verdachtmakingen en beschuldigingen voorstelt als vaststaande feiten. Hij neemt vooral aanstoot aan de woordkeuze ‘pleegde auteursfraude’.

Aanvankelijk bouwde klager zijn klacht op rond een wijziging van de titel kort na publicatie van het artikel. De oorspronkelijke titel luidde volgens hem: “KUL-professor Marc Hooghe pleegde plagiaat en auteursfraude”. Na enkele uren zou Apache.be de term ‘plagiaat’ geschrapt hebben, wellicht omdat het tot de conclusie was gekomen dat de aantijging van plagiaat ongegrond was.

Tijdens de hoorzitting trok klager die versie van zijn klacht in, nadat Apache.be in zijn verweer had aangetoond dat de titel niet gewijzigd werd en dat het woord ‘plagiaat’ nooit in de titel heeft gestaan. Volgens klager formuleerde hij zijn klacht verkeerd door de vele

reacties die hij op dat moment, kort na publicatie van het artikel, kreeg van kennissen en collega's.

Maar dat doet niets af aan de klacht, zegt hij. De woordkeuze 'pleegde auteursfraude' is even erg is en klopt evenmin.

De term 'plegen' wijst op vaststaande feiten, en dat klopt niet, zegt klager. Het gaat om beschuldigingen en niet om feiten. In tegenstelling tot Apache.be hebben andere media wel correct gesproken van klachten of beschuldigingen.

Ook de term 'fraude' is niet correct. Fraude betekent intentioneel misbruik, en daarvan is er geen sprake. Apache.be baseert zich op het feit dat de *Commissie Wetenschappelijke Integriteit* van de universiteit de klachten 'gegrond' verklaarde, maar de journalist interpreteert de term 'gegrond' verkeerd. Men mag uit die term niet concluderen dat er feiten gepleegd zijn en dat er een veroordeling is wegens fraude. Het gaat niet om 'feiten', maar om 'betwistingen', waarbij de term 'gegrond' alleen betekent dat die betwistingen legitiem waren.

Apache.be houdt ook geen rekening met het verschil tussen 'licht' en 'ernstig problematisch gedrag' in het reglement van de *Commissie Wetenschappelijke Integriteit* en verbindt bijgevolg foute conclusies aan de uitspraak van de commissie. Klager verwijst ook naar toenmalig rector Torfs, die volgens hem in een interview met Belga stelde dat er geen procedure voor plagiaat tegen hem liep.

De betwistingen gingen over het weglaten of toevoegen van namen van auteurs bij publicaties, of het wijzigen van de volgorde van de namen. Ze zijn na de uitspraak van de *Commissie Wetenschappelijke Integriteit* geregeld. Klager vergelijkt het met betwistingen over de huur van een huis. Als de rechter zegt dat een betwisting tussen eigenaar en huurder op een bepaalde manier geregeld moet worden, betekent dat nog niet dat een van de partijen fraude heeft gepleegd. Maar zo schrijft Apache.be het wel. De site mag dan nog zeggen dat hij nergens spreekt van 'fraude' maar alleen van 'auteursfraude', het publiek maakt dat onderscheid niet.

De onderzoekers die een klacht hebben ingediend bij de *Commissie Wetenschappelijke Integriteit* zijn niet tevreden met de uitspraak en zijn daarom naar de pers gestapt, terwijl de beslissingen van de commissie strikt vertrouwelijk zijn en de betrokken partijen er niet over mogen communiceren. De informatie is met andere woorden gelekt door een van de belanghebbende partijen. Vanuit journalistiek oogpunt ontstaat dan de verplichting om zich nauwgezet te informeren, maar Apache.be heeft zich door die partij laten instrumentaliseren.

Apache.be heeft, ondanks de ongegronde beschuldigingen, geen loyaal wederhoor gevraagd aan klager. De journalist heeft hem een reactie gevraagd, maar ongeveer een uur later was het artikel zonder substantiële wijzigingen al gepubliceerd. Dat betekent dat het artikel al geschreven was en dat de vraag om wederhoor louter pro forma was. Maar dit hoort niet tot de essentie van de klacht, zegt klager.

Klager besluit dat het artikel zware reputatieschade heeft berokkend, niet alleen aan hem, maar ook aan de leden van zijn onderzoeksgroep.

APACHE.BE benadrukt dat het nergens geschreven heeft dat klager plagiaat pleegde. Er is grondig nagedacht over de juiste woordkeuze en de journalist heeft met verschillende academici gepraat. Die omschreven de feiten allemaal als plagiaat, maar die term is

interpreteerbaar en daarom heeft Apache.be gekozen voor ‘auteursfraude’. Dat is een correcte weergave van de feiten.

Klager spreekt tijdens de hoorzitting niet meer van de schrapping van de term ‘plagiaat’ uit de titel, maar heeft het enkel nog over de term ‘plegen’. Hij beweert dat er geen ‘feiten gepleegd’ zijn, maar dat er alleen sprake is van betwistingen. Maar dat de *Commissie Wetenschappelijke Integriteit* een sanctie genomen heeft, kan alleen betekenen dat er feiten gepleegd zijn. Dat wordt overigens bevestigd door meerdere, van elkaar onafhankelijke bronnen.

Klager ontkent de feiten ook niet. Hij zegt alleen dat het om akkefietjes gaat. Maar als het louter betwistingen waren, waren die wel opgelost tijdens de bemiddelingsopdracht van de ombudsman van de universiteit. Dat is niet gebeurd, integendeel. De *Commissie Wetenschappelijke Integriteit* heeft een beslissing genomen en op basis daarvan zijn de auteurslijsten bij artikels aangepast. Dat wijst wel degelijk op auteursfraude. De commissie heeft de klachten gegrond verklaard, precies omdat klager namen bij artikels intentioneel weglief of toevoegde of de volgorde veranderde. Overigens zei ook toenmalig rector Torfs op Radio 1 dat het duidelijk was dat Hooghe fouten had gemaakt en dat er overtredingen waren vastgesteld.

Klager beweert dat de journalist zich heeft laten gebruiken door degene(n) die een klacht indiende(n) bij de *Commissie Wetenschappelijke Integriteit*. Maar er kunnen daarbuiten nog andere bronnen zijn, zoals de personen die betrokken zijn bij de ombudsfunctie of de leden van de *Commissie Wetenschappelijke Integriteit* zelf.

De journalist spreekt tegen dat hij klager pas op het laatste moment om een reactie heeft gevraagd. Hij contacteerde hem ook al een week voor publicatie van het artikel.

Apache.be besluit dat klager schiet op de pianist als hij beweert dat het artikel zijn reputatie schaadt. Na publicatie van het artikel heeft de redactie overigens nog veel reacties van andere onderzoekers ontvangen met gelijkaardige verhalen over klager.

BESLISSING

Uit zijn verweer en zijn bijkomende toelichting tijdens de aparte hoorzitting blijkt dat de journalist over voldoende bronnen en informatie beschikt om zijn artikel staven. De termen ‘auteursfraude’ en ‘plegen’ geven de feiten en de bevindingen van de *Commissie Wetenschappelijke Integriteit* van de universiteit op een journalistiek verantwoorde wijze weer. De Raad heeft geen aanwijzingen dat het om louter betwistingen, ongegronde verdachtmakingen of ongegronde beschuldigingen zou gaan, zoals klager voorhoudt. Er is dan ook geen sprake van een inbreuk op artikel 25 van de code over ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen, waarnaar klager verwijst.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is ongegrond.

Brussel, 14 september 2017